

ÇİN'İN KUŞAK VE YOL GİRİŞİMİNİN ULUSLARARASI EKONOMİ POLİTİĞİ

Seda Gözde TOKATLI ¹

Öz

Uluslararası sistem içerisinde Çin'in ekonomik gücünün politik güç parametreleri üzerinde oynadığı rol Çin'in artan bölgesel girişimleri içerisinde daha belirgin hale gelmiştir. Çin'in refah kuşağı olarak tanımlanan Kuşak ve Yol Girişimi (KYG) 'nin, Çin'in ulusal hedeflerini veya dış politika stratejilerini karşılama noktasında ne ölçüde başarılı olduğu, sistem içerisinde güç geçişine ne derece imkân sağladığı ve genişleyen ekonomik gücünün siyasi yapı üzerinde nasıl bir etki yarattığı bu çalışma kapsamında ele alınacaktır. Çin'in öncülüğünde inşa edilen bu projenin sistem içerisinde yaratacağı dönüştürücü etki neorealist kuram kapsamında incelenecek, Organski tarafından tanımlanan "güç geçişi" teorisi ile analiz edilecektir. Bu çalışma, KYG'nin sadece ekonomik iş birliği projesi statüsünden sıyrıldığı, jeopolitik hedefleri gerçekleştirme yolunda ilerleyen bir projeye doğru evrildiği yönündeki savı ön plana çıkartmıştır. Bu makale, ABD'nin egemen güç olduğu uluslararası düzende, KYG kapsamında gücünü arttırmaya devam eden Çin ile ileride bir güç geçişi yaşanacağını çalışma ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Kuşak ve Yol Girişimi, Uluslararası Politik Ekonomi
JEL Sınıflandırması: N40, N48, N90

THE INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY OF CHINA'S BELT AND ROAD INITIATIVE

Abstract

The role played by China's economic power within the international system on the parameters of political power has become more prominent within China's increasing regional initiatives. The extent to which the Belt and Road Initiative (BRI), defined as China's prosperity belt, has been successful in meeting China's national goals or foreign policy strategies, the extent to which it has enabled the transition of power within the system, and how its expanding economic power has had an impact on the political structure will be discussed within the scope of this study. The transformative effect of this project, which was built under the leadership of China, in the system will be examined within the scope of neorealist theory and will be analyzed with the "power transition" theory defined by Organski. This study claimed that the BRI has been stripped of its status as an economic cooperation project only, and has evolved towards a project that is moving towards realizing geopolitical goals. This article claims that in the international order, where the USA is the dominant power, there will be a power transition in the future with China, which continues to increase its power within the scope of the BRI.

Keywords: Belt and Road Initiative China, International Political Economy, USA
JEL Classification: N40, N48, N90

¹Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, sedagozde.tokatli@idu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1880-1338.

1.Giriş

Çin, 1978 yılında Deng Şiaoping'in liderliğinde liberal politikaları ön plana çıkartarak serbest pazar ekonomisine geçiş sağlamıştır. Çin'in dünyaya açılma yönünde attığı bu önemli adım, küresel ekonominin en önemli aktörlerinden birisi olmasına imkân tanımıştır. 1990'lı yıllardan itibaren uluslararası sistem içerisinde hızla yükselişini sürdüren Pekin yönetimi küresel üretim ağının ve üretim süreçlerinin lideri olmayı başarmıştır. Egemen güç olan Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD), neoliberal ekonomik model kapsamında gelişmekte olan devletlere yönelik uygulamaya koyduğu kalkınma programları "*Washington Uzlaşısı*" kapsamında hayat bulurken, benzer şekilde Çin yönetimi de "*Pekin Uzlaşısı'nı*" ihraç ederek gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri için alternatif bir model geliştirmiştir (Cooper, 2014). Çin'in öncülüğünde kurulan yeni iş birliği oluşumları veya altyapı projeleri hizmet, sermaye ve üretim ağının yönünü değiştirirken, devletlerin sistem içerisinde yürüteceği politikaların da seyrini değiştirmiştir. 2000'li yıllardan itibaren dünya üzerindeki ekonomik güç dağılımı Amerika kıtasından, Asya Kitasına doğru ilerlemeye başlamıştır. Çin, Asya kıtası içerisindeki hâkimiyetini ve nüfuz alanlarını genişletme noktasında ortaya koyduğu bütüncül projeler ile önemli değişikliklere yol açacak bir ülkedir. Çin, bölgesel düzeyde karşılıklı güven ağını oluşturmaya çalışırken, küresel düzlemde ulusal çıkarlarını temsil edebilecek oluşumlara yönelmeye başlamıştır. Küresel sistem içerisinde ortaya çıkan yeni alternatif oluşumlar sistem içerisinde devletlerin benimsediği ulusal politika ve stratejilerin de yönünü değiştirmiştir. Ekonomik gücün politik güç parametreleri üzerinde oynadığı dönüştürücü rol Çin'in artan bölgesel girişimleri içerisinde daha kesinlik kazanmaya başlamıştır. Çin'in, 2013 yılında açıkladığı "*Kuşak ve Yol Girişimi*"(KYG) küresel çapta büyük bir yankı uyandıran bir proje olmuştur (BRI,2020). Çin'in devlet kapitalizm modelinin uluslararası yatırımlara dönüştürülmesi 2000'li yıllarda hız kazanmış, KYG ile bu yatırımların ölçeğinin artırması hedeflenmiştir. Çin'in küresel yatırım planı olan KYG projesi devletleri köprü, liman, kara, deniz ve demir yolu ulaşımı ile birbirlerine bağlamaktadır. Bu çalışma, Çin'in küresel sistem içerisinde ekonomik temellere dayanan "*Kuşak ve Yol Girişimi*"ni ve bu projenin iktisadi ayağını oluşturan "*Asya Altyapı Yatırım Bankası*"nın siyasi güç parametreleri üzerinde yarattığı dönüşümü ele alacaktır. KYG kapsamında, Çin'in diğer ülkelerde artan yatırım stratejileri, finans anlaşmaları ve altyapı anlaşmaları incelenecek ve bu projelerin küresel yapı üzerinde yaratacağı dönüşüm ele alınacaktır. Çalışma kapsamında, Çin'in KYG projesinin altında yatan temel etkenler, projenin jeoekonomik ayağının jeopolitik alana yansımaları ve uluslararası sistemde güç geçişini kolaylaştırdığı yönünde ortaya çıkan tartışmalara yönelik cevaplar aranacaktır.

Çalışmanın ikinci kısmı kavramsal ve teorik analiz sunmayı amaçlamaktadır. Kavramsal analiz çerçevesinde, Kuşak ve Yol Girişiminin tanımına yer verilirken, askeri veya siyasi zorlama tedbirlerine başvurmadan ekonomik mekanizmaları ortaya koyarak siyasal değerleri etkileme ya da dönüştürme yönünde etkili olan yumuşak güç kavramı ele alınacaktır. Çalışmanın teorik analizi çerçevesinde, neorealizm kuramının güç ve güç dengesi kavramları ön plana çıkartılacak, iki ülke arasındaki mevcut durumu en önemli açıklayan kuram olarak Organski tarafından geliştirilen "*Güç geçişi*" teorisine yer verilecektir. Uluslararası sistem içerisinde mevcut düzeni yeniden inşa etmek için çaba içerisine giren Çin'in, KYG aracılığıyla sistemsel değişim talebine yönelik ortaya konan tartışmalara yer verilecektir (Organski, 1968). Teorik zeminde çalışmayı içerik bakımından daha zengin hale getirebilmek için neorealist kuramın en önemli temsilcileri olan ABD ile Çin arasında yaşanan rekabet ilişkisine yönelik savlar incelenecek, Robert Gilpin'in ekonomik temelli argümanları, Randall L. Schweller ve John Mearsheimer'in Çin'in yükselişine yönelik ortaya koydukları tartışmalara yer verilecektir.

Çalışmanın üçüncü kısmında, Çin'in tarihsel gelişiminden yola çıkarak uluslararası sistem içerisinde nasıl önemli bir aktör haline geldiği tartışılacak, uluslararası krizlerin Çin'in küresel ekonomi içerisinde yükselişine nasıl avantajlar sağladığı yönünde sorulara cevap aranacak ve ekonomik gelişiminin bölge ülkeler hatta küresel ölçekte yaratacağı etkiye odaklanacaktır. Çin'in,

2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) girmesine imkân tanıyan ABD, kendisine karşı güçlü bir rakip tesis etmekle kalmayıp, aynı zamanda Çin'e küresel bir güç olma yolunda önemli bir fırsat kazanmasını sağlamıştır. 2008 ekonomik krizi sonrasında yapısal sorunların üstesinden gelmeye çalışan ABD, uluslararası finans politikaları üzerindeki hâkimiyetini kaybetmeye başlamış, Çin'in küresel zeminde oluşan bu güç boşluğunu doldurmasına imkân tanımıştır. Saldırgan realizm kuramının en önemli temsilcisi olan John Mearsheimer, "*Bound to Fail*" adlı makalesinde, 1990-2004 arası dönemi uluslararası liberal düzenin altın yılları olarak tanımlarken, 2005-2019 arası dönemi liberal düzenin çöküşü olarak değerlendirmiştir. (Mearsheimer, 2019: 28). Amerika'nın liberal kurumlar üzerindeki etkisinin azalması sonucunda Çin'in uluslararası ekonomiye entegrasyon sürecinin hızlanmasının altında yatan önemli etkenler bu bölümün çalışma konuları arasında yer almaktadır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, KYG'nin amaç ve hedefleri ortaya konarken, Çin'in bu proje kapsamında uyguladığı farklı stratejilere yer verilecektir. Kuşak ve Yol Girişimi'nin Çin'in hem iç hem de dış politika stratejisine hizmet ettiği yönündeki argümanlar ön plana çıkartılacaktır. KYG kapsamında, Çin'in ulusal çıkarlarının uluslararası zeminde karşılık bulması amacıyla atılan önemli adımlar incelenecektir. KYG'nın ekonomik iş birliği projesi statüsünden çıktığı, jeopolitik hedefleri gerçekleştirme yolunda ilerleyen bir projeye doğru nasıl evrildiği somut verilerle ve söylem analizleri ile desteklenecektir. Çin'in devletleri borç tuzağı içerisine çekerek çıkar odaklı politikalar benimsediği yönünde artan eleştirilere de cevap aranacaktır. Çin'in küresel düzene ortak olma arayışı içerisine girerek inşa ettiği bu oluşumlar baskın gücün kurmuş olduğu düzenden memnun olmadığının bir göstergesidir.

Bu çalışma sonucunda elde edilen en önemli çıkarım ise, ekonomik genişlemenin siyasi güç mekanizmaları üzerinde önemli bir işlevi olduğu yönündedir. Bu çıkarımdan yola çıkarak KYG, Çin'in ulusal vizyonu olan kalkınma hedeflerine hizmet ettiği kadar uluslararası sistemde daha proaktif rol oynayan ülke statüsüne ulaşmasına da büyük katkı sağlamıştır. Çin, bu proje kapsamında yer alan katılımcı ülkeleri kendisine bağımlı hale getirerek, sistem içerisinde rıza ile yönetim algısını inşa etmeye çalışmakta ve bu algıyı bölgesel/küresel zemine taşıyarak güç projeksiyonunu arttırmayı hedeflemektedir. Çin yönetimi alternatif projeler kapsamında inşa ettiği destekleyici kuruluşlar ile üye ülkelerin ekonomilerini birleştirmekte, karşılıklı yatırım altyapı, ticaret ve kültürel ilişkilerini de güçlendirmektedir. Çin refah projesi olan KYG ile gücünü diğer bölgelere yaymaya çalışmaktadır. Ekonomik temelli girişim örneği olan KYG ile Çin dolaylı yoldan sistemi kendi çıkarlarına uygun olarak dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Uluslararası sistem içerisinde güç geçişine yol açabilecek bu proje aynı zamanda bir çevreleme stratejisidir.

Çin'in ekonomik dayanışma zemini olarak adlandırılan KYG'nin ulusal ve uluslararası etkileri araştırılırken, Çin'in öncülüğünde oluşturulan ekonomik temelli projenin siyasi güç parametreleri üzerinde yaratacağı etki araştırmanın temel amacını ortaya koymaktadır. Çin'in ulusal imajını bir üst seviyeye taşıyabilecek olan bu projenin aynı zamanda Çin'in dış politika strateji ile ne kadar uyumlu olduğu bu çalışmada kapsamında ele alınacaktır. Çin'in küresel sistem içerisinde meşruiyetini arttırmasında ve ittifak bağlarını güçlendirmesinde önemli bir rol oynayan Kuşak ve Yol Girişimi, tarihsel ve karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. Devletlerin güç kapasitelerinde yaşanan değişimin veya uluslararası sistem içerisindeki kırılmaların gözlemlenebilir olması nedeniyle ampirik verilere de yer verilecektir. Özellikle, Çin'in yükselişinin veya hiyerarşik düzende yaşanan değişimlerin ampirik verilerle desteklenebiliyor olması, çalışmaya pozitivist bakış açısı da kazandırmıştır. Çin tarihi İpek Yolu projesinden esinlenerek hayata geçirdiği bu önemli proje ile yükselişinden rahatsızlık duyan büyük güçleri kendi yanına çekmeyi amaçlamaktadır. Çin'in KYG kapsamında yaratmaya çalıştığı alternatif rotalar, nüfuz alanının genişletme çabası ve çok kutupluluk girişimleri sistemsel düzlemde güç geçişine büyük ivme kazandırmaktadır. Çin'in Kuşak ve Yol İnişiyatifi'nin ülkenin doğusundan batıya uzanan koridorların bu kesimlere zenginlik ve ekonomik bir büyüme getireceği söylenmektedir (Llandrich, 2017: 29). Literatür araştırmasında, Çin'in bu projeyi hayata geçirmesinin altında yatan ana nedenler arasında Çin'in iç bölgelerinde artan ekonomik eşitsizlik, arz fazlasının oluşması, üretim kaynaklarına olan ihtiyacın artması ve

bunun yanı sıra küresel yönetim üzerinde sahip olduğu konumunu daha ileri bir seviyeye taşıyarak dünya üzerinde etkinliğini arttırmaya yönelik olduğu görülmüştür. Kuşak ve Yol İnisiyatifi ülkenin dış siyaset dinamikleriyle ilişkili olduğu kadar iç dinamikleriyle de bağlantılıdır (Çatal ve Yılmaz, 2021:572). Çin'in KYG kapsamında uygulamaya koyduğu ekonomik politikaları siyasi güç parametreleri üzerinde yaratacağı etki ise araştırmanın temel konusudur. Çalışmanın altığını çizdiği en önemli bulgu ise, Çin'in, Kuşak ve Yol Girişimi'ne üye olan devletler ile kurduğu ekonomik bağlantılarının siyasi zeminde karşılığını bulabileceği yönündedir.

Bu çalışma, Çin'in öncülüğünde inşa edilen KYG'nin sistem hiyerarşisinde herhangi bir kırılmaya yol açacak mı? sorusuna yönelik tartışmalara yer verecektir. Literatür taramasında ön plana çıkan argümanlardan biri de Çin'in mevcut dünya düzenindeki ekonomik yükselişinin ABD'nin görece gücü üzerinde etki doğuracağı yönündedir. Örneğin, John Mearsheimer, Çin'in statükocu güç olma yolunda artan iddialarına karşı, devletlerin ilerideki niyetlerinin mevcut davranışlarına bağlı kalacağına garantisini verememekte ve Çin'in sistem içerisindeki yükselişini Amerikan hegemonyasına karşı bir tehdit olarak görmektedir (Mearsheimer, 2010: 383). Bölgesel iş birliği alanlarının ekonomik olduğu kadar politik de bir dayanışma alanı olduğu bu çalışma kapsamında doğrulanacaktır. KYG sadece ekonomik bir dayanışma alanı değil, aynı zamanda siyasi, sosyal ve kültürel değerlerin diğer ülkelere aktarılmasına köprü rolü oynayan çok yönlü bir girişim modelidir. Bu çerçevede Çin, kendi değer ve ilkelerini ekonomik iş birlikleri aracılığıyla siyasi zemine taşıma noktasında süreklilik arz eden bir çizgide ilerlemektedir. Çin ekonomik gücünün siyasi güç parametreleri üzerinde etkisinin artması, baskın güç (ABD) ile sistemden memnun olmayan güç (Çin) arasındaki güç kapasitelerinin yaklaşmaya başlaması ve mevcut gücün sistem içerisinde rol model ülke ve baskın güç olma yetisini kaybetmesi sonucunda sistemsel dönüşümün temelleri yeniden atılacaktır. Küresel dengeleri değiştirebilme kapasitesine sahip olan KYG; ABD ile Çin arasındaki rekabet ilişkisi analiz edilirken, literatüre en fazla katkı sağlayan bir girişim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.Kavramsal ve Teorik Analiz

2.1.Kavramsal Analiz

Çalışmanın ana kavramı olan "*Kuşak ve Yol Girişimi*", 2013 yılında Çin Devlet Başkanı Şi Ciping tarafından ilan edilmiştir. İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ile kara yolların inşası, toplumlararası iletişim ve ticaretin artırılması amaçlanırken, Deniz İpek Yolu Projesi ile yeni deniz rotaları inşa ederek, Asya'dan Avrupa'ya yönelik deniz ticaretinin inşası hedeflenmiştir. KYG bir diğer adı ile Modern İpek Yolu projesi Çin'in ekonomik gücünün ticari ve bölgesel etkinliğe eklenmesini, ihracata dayalı büyüme modelini ortaya koymasını ve genişleyen ekonomik gücünü siyasi kurumların işleyişi üzerinden dönüştürmesini amaçladığı kapsamlı bir girişim örneğidir. Denizden ve karadan olmak üzere iki farklı alternatif rota sunan KYG, denizden iki farklı geçiş rotası ve karadan altı farklı koridoru bulunmaktadır. Proje'nin güzergâhları demir, deniz ve kara yollarından meydana gelmektedir. Çin'in Avrupa ve Orta Doğu'ya bağlayan bu projenin rotası üzerinden yaklaşık 65 ülke geçmektedir.

Günümüzde Çin, sadece uluslar temelinde değil, bölgeler, örgütler ve şahıslar nezdinde de daha iyi bir imaj kazandırmak için yumuşak gücü önemli bir enstrüman olarak görmektedir (Lahtinen, 2015: 201). Yumuşak güç kavramı, herhangi bir açık tehdit olmadan başkalarının davranışlarını ikna edebilme veya cazibe yöntemi ile değiştirme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Yumuşak güç, ikna edici, işbirlikçi ve cezbedici bir nitelik taşımaktadır. Hedef aktörü, ikna ve razı edebilme yeteneği yumuşak gücü sert güçten ayıran en önemli özelliktir. İşbirliğini ön plana çıkartan yumuşak güç kavramı, devletlerin diğer devletlerin tercih ve kararlarını ikna edebilme yeteneğidir. Yumuşak güç kavramının en önemli temsilcisi Joseph Nye'a göre, yumuşak güç kaynağını, bir ülkenin siyasi idealleri, sahip olduğu kültürel değerleri veya politikasının cazibesi ile gündem yaratabilme yeteneği ve hedef aktörün tercihlerine yön veren kurumlardan almaktadır (Nye,1990: 166). Joseph Nye, sert ve yumuşak güç kavramlarını birbirinden ayırırken sert güç bileşenleri içerisinde askeri güç kavramına yönelirken, yumuşak güç ayrımı içerisinde ise evrensel ve kültürel değerleri, siyasal

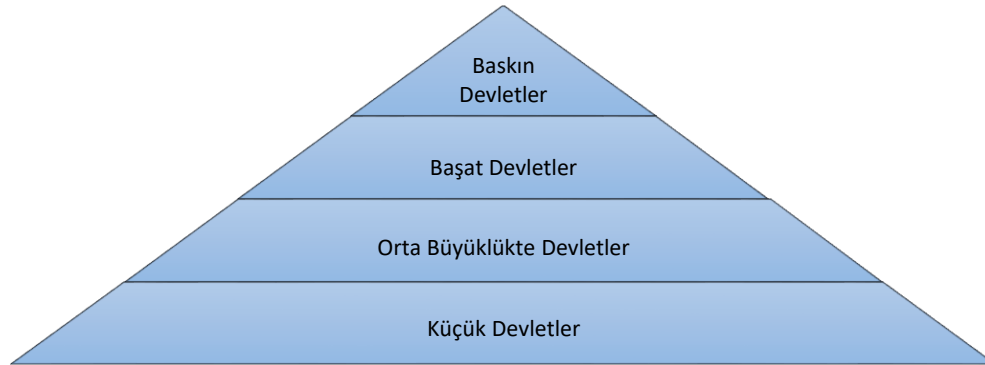
ve demokratik normları, yaşam tarzı veya liberal kurum ve kuralları ön plana çıkarmıştır. Çin yönetimi ekonomik diplomasi faaliyetleri sonucunda kazandığı liderlik vasfı ile küresel gündemi belirlemek ve diğer ülkelerin bu girişimlerin içerisine katılmalarını zorla değil, ikna yoluyla sağlayarak ekonomik diplomasiyi bir yumuşak güç aracı olarak kullanmaktadır (Yağcı,2016: 29-56). Bu çerçevede, KYG, Çin'in küresel zeminde meşru yönetim algısını kazanmada ve yumuşak gücünü arttırmasında başvurduğu en önemli projelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2. Teorik Analiz

Çin, Kuşak ve Yol Girişimi ile Batı tarafından inşa edilen mevcut düzen karşısında ikame kurumlar inşa ederek, alternatif ulaşım ağları örmekte ve kendi ulusal çıkarlarını ortak çıkar başlığı altında devam ettirmektedir. Çin devleti uygulamaya koyduğu bu proje kapsamında ekonomik temellere dayanan vizyonunu politik bir karaktere dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Bir devletin kapasitesi ne kadar büyük olursa kendini koruma gücü, diğerlerine uygulayabileceği yaptırım gücü ve çevreleme kapasitesi de o kadar etkili olmaktadır (Walt,1987: 22).

Neorealist kuramın önemli bir temsilci olan Randall L. Schweller, "After Unipolarity" adlı makalesinde, Çin'in hegemonik düzene bir meydan okuma için uluslararası sistemde yarışmacı bir rol oynadığını ve yenedünya düzeni içerisinde kendi amaçlarını ve planlarını yeniden keşettiğini dile getirmiştir (Schweller, 2011). Çin, Pax Amerikan dünya düzenine karşı doğrudan meydan okumak yerine kademeli olarak değiştirilme yönündeki hedefi KYG ile hayat bulmaktadır. Örneğin, Pekin Üniversitesi Dekanı Wang Jisi, Pekin'in uluslararası düzene ve Batı dünyasının inşa ettiği kurumlara doğrudan meydan okumanın ise yanlısı olacağını dile getirmektedir (Jisi, 2005: 44). Neorealist kuramın en önemli temsilcilerinden olan John Mearsheimer, Çin'i sistemi dönüştüren bir güç olarak tanımlarken, Çin ekonomisinin istikrarlı olarak büyümesi durumunda sistem içerisinde hegemonik bir rekabetin yaşanacağını ifade etmiştir (Mearsheimer, 2001: 402). Organski tarafından 1958 yılında ilk kez World Politics adlı eserinde "güç geçişi" teorisi ortaya konmuştur. Teorinin alt yapısını hiyerarşi, güç ve stotükoya bağlı memnuniyet/memnuniyetsizlik kavramları oluşturmaktadır. Organski'ye göre güç dağılımı, her devletin sistem içerisindeki konumunu belirlemektedir. Devletlerin konumu içsel kapasiteye göre değişiklik göstermektedir. Devletlerin içsel kapasitelerini belirleyen temel faktörler de materyal güçleri ön plana çıkmaktadır.

Şekil 1: A.F.G. Organski'nin Güç Geçiş Teorisi Piramidi

Kaynak: (Güneylioğlu, 2016).

Organski'ye göre, baskın devlet ya da ona meydan okuyan devletin endüstriyel ekonomik güce sahip olması beklenmektedir. Dünya üzerindeki güç dağılımını gösteren piramidin en üstünde yer alan egemen güç stotükoyu kuran devlettir. Günümüzde piramidin en üst seviyesinde ABD bulunmaktadır. Dominant gücün hemen altında büyük güçler olarak tanınan devletler yer almaktadır. Örneğin, Rusya, Çin ve Almanya bu bölümde yer almaktadır. Sistemde egemen olan güç büyük güçler olarak tanımlanan devletlerin bir kısmı ile iyi ilişkiler geliştirmek zorundadır. Büyük güçlerin altında bulunan orta ölçekli devletler sistemde güç dengelerini değiştirebilecek seviyeye henüz ulaşmamış devletlerdir. Piramidin en altında yer alan küçük güçler olarak tanınan devletler,

kaynaklar üzerinde en az yetkiye sahip olan güçlerdir. Bu hiyerarşik düzenden en çok memnun olan devlet ise en üst seviyede yer alan sisteme egemen olan devlettir.

Egemen gücün sistem içerisindeki duyarsız veya baskın konumu karşısında büyük güçler veya yükselen güçler iş birliği mekanizmalarını devreye sokarak sistem içerisinde değişikliği gerçekleştirmektedir (Kai, 34) Bu kurama göre, yükselen güç mevcut gücün sistem içerisindeki varlığından hoşnut değildir ve düzen içerisinde yaşadığı memnuniyetsizliği revizyonist girişimler içerisinde yer alarak göstermektedir. Güç geçişi, egemen güç ile egemen güce rakip olarak tanımlanan güçler sistem içerisindeki güç dengesinden duyduğu memnuniyetsizlikten kaynaklanmaktadır (Kai, 2017: 23). Sistem içerisinde yeni bir düzen kurmak isteyen, egemen gücün varlığından memnun olmayan veya yeni bir dominant güç olmak isteyen devlet, sistem içerisinde yeni bir savaşın tetikleyicisi olacaktır (Güneylioğlu, 2015: 669).

Güç geçişi teorisine göre, uluslararası sistemde çatışma imkânına olanak sağlayan iki önemli kavram yer almaktadır. Bunlardan ilki, “denklik” kavramıdır. Buna göre, sistem veya bölge düzeyinde bir hiyerarşideki denkliğin önemini vurgulamaktadır. Denklik durumu, büyük bir gücün dominant gücün sahip olduğu güç kapasitesinin en az % 80’ine ulaştığı durumlarda görülmektedir. Bu seviyeye ulaşan güç, dominant pozisyona karşı koyarak meydan okuma kapasitesine erişmiş hale gelmektedir. Böyle bir ortamda savaş çıkma ihtimali de yüksektir. Denklik durumu, meydan okuyan gücün dominant devletin gücünü %20 aşması ile sona ermektedir. İkinci önemli kavram ise “güç aşımıdır. Buna göre, meydan okuyan gücün büyüme çizgisinde daha hızlı ilerleyerek göreceli olarak dominant gücü geçmesi durumu ifade edilmektedir. Böyle bir durum da savaşın olma olasılığını ciddi bir biçimde arttırmaktadır (Güneylioğlu, 2016). Bu kurama göre, büyük güçler arasında kapasitelerin birbirine yaklaştığı ve güç geçişi görüldüğü zamanlarda çatışma çıkma olasılığı da artmaktadır (Organski, 1968).

Günümüzde eğer bir güç geçişi yaşanacaksa sistemi değiştirmek için çaba içerisine girecek olan Çin, ABD’nin en büyük rakibi olarak ilk sırada yer almaktadır. Çin, ABD’nin uluslararası sistem içerisinde kurmuş olduğu dünya düzeni karşısında meydan okumaya yönelik girişim içerisine girecek mi sorusunun cevabı “Güç geçişi” teorisi ile ön plana çıkartılmıştır. Güç geçişi teorisi kapsamında, ekonomi, askeri ve siyasi alanlarda yükselmeye devam eden Çin daha fazla güçlendikçe, sistem içerisinde hegemon olan güç ABD’ye karşı geleceği veya çatışma içerisine girme ihtimali düşünülmekte ve bu çerçevede bir tehdit olarak da algılanmaktadır (Fravel, 2010: 505).

ABD ve Çin arasında güç geçişinin varlığını ortaya koyan en temel gelişmeler arasında Çin’in yükselen ekonomisi, askeri gücünü arttırmaya yönelik artan yatırımları, genişleyen nüfusu ve alternatif ideal yaratma konusunda artan çabası yer almaktadır. ABD’de Donald Trump yönetimi tarafından Çin’e yönelik başlatılan ticaret savaşları ve teknolojik alanda devam eden ağır yaptırımlar iki ülke arasındaki rekabet ilişkisi sıcak olmasa da soğuk bir çatışma ortamının oluştuğunu ortaya koymaktadır (Ewing, 2018). Örneğin, 2019 yılında düzenlenen NATO zirvesinde Çin, sistem içerisinde artan gücü karşısında “stratejik bir zorluk” olarak tanımlanırken, 2020 yılında ise “stratejik bir rakip” olarak tanımlanmaktadır. ABD’nin, Çin’in meydan okuyucu güce dönüşmemesi için uluslararası stotükodan memnun olan güçler ile iş birliğine daha fazla yönelmesi gerekmektedir.

Tarihsel çalışmalardan öne çıkan önemli çıkarımlar ise, güç geçişinin barışçıl olabileceği kadar savaş yoluyla da gerçekleşme olasılığının her zaman mevcut olduğu yönündedir. Charles Kupchan’a göre, barışçıl güç geçişi her iki tarafın da (baskın güç ile meydan okuyan güç) yeni düzenden tatmin olması sonucunda mümkün görünmektedir (Kupchan,2001). Devletlerin kapasitelerinin birbirine çok yakın olduğu zamanlarda ise güç geçişi tehlikeli bir hal almakta ve savaş çıkma olasılığı da artmaktadır. Çin’in sistem içerisinde inşa ettiği alternatif rotaların yaratacağı rekabet ortamı devletlerarasındaki güç mücadelesini ortaya koymaktadır. Yükselen güç Çin, ekonomik, siyasi ve askeri anlamda güç bileşenlerini arttırmaya devam ederse, ABD hegemonyasına başkaldırma olasılığı veya silahlı çatışmalara girebilme riski de arttığı için sistem içerisinde bir tehdit oluşturacaktır (Fravel, 2010: 505). Güç geçişi kuramının önemli temsilcileri uluslararası sistem

içerisinde mevcut düzene meydan okuyan devletin bağlı olduğu ittifak oluşumların da önemine dikkat çekmektedir. Çin'in ittifak oluşturma yönünde artan eğilimi ve KYG içerisinde egemen güç olan ABD'nin yer almaması güç geçişi süreciyle ilgili tartışmaların temel noktasıdır (Kai, 2017: 26).

Bu çalışmanın teorik bölümü, Asya'nın yükselen gücü olan Çin'in sistemin potansiyel meydan okuyucu gücüne dönüşebileceğine veya egemen güç olan ABD'yi geride bırakıp lider bir güç konumuna erişebileceğine yönelik öngörülerini ortaya koymaktadır. ABD karşısında rakip güç olarak tanımlanan Çin'in iç kapasitesinde yaşanan değişim, Asya kıtasındaki eksen kaymasına yol açarak küresel yapıdaki güç dengelerini yerinden oynatacaktır. İki ülke arasında yaşanan güç geçişinin barışçıl yollar ile mi yoksa savaş ile mi gerçekleşeceği yönünde tartışma konuları ise hala geçerliliğini korumaya devam etmektedir.

3.Çin'in Küresel Ekonomiye Entegrasyon Süreci

Çin, Soğuk Savaş sonrasında geliştirdiği kendine özgü ekonomik modelini, siyasi açıdan farklı bir kimlik ile besleyerek bölgesel bir güç olma yolunda ilerleyen bir ülkedir. 1990 yılı ve sonrasında önemli ekonomik başarılarla imza atan Çin yönetimi, yenedünya düzeni arayışına yönelerek çok merkezi yönetim anlayışını desteklemeye başlamıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde Çin'in yükselişini sisteme yönelik bir tehdit olarak algılayan Batılı güçler "*Çin tehdidi*" kavramını ön plana çıkartmıştır. Çin, küresel ve bölgesel iş birliklerine önem vererek, "*Çin tehdidi*" kavramı yerine "*Çin'in yükselişi*" kavramını ön plana çıkartmıştır. Küreselleşme sonucunda kurulan jeo-ekonomik ve jeo-politik yapılar Çin için yeni fırsatlar oluşturmaktadır.

Çin, 1980'li yıllarda uygulamaya koyduğu açık kapı politikası ile neo-liberal serbest ekonomik modelin temellerini atmıştır. 1997 yılındaki Asya krizinden bölge ülkelere nazaran güçlü olarak çıkmayı başaran Çin, bölgedeki istikrarın ve eski düzenin yeniden sağlanmasında büyük rol oynamıştır. Çin'in Asya krizinden sonra ihracat artış hızında yaşanan keskin düşüşler, ülke içerisinde cari hesap dengesini olumsuz yönde etkilenmiştir. Asya krizi sonrasında cari açık veren Asya ülkeleri aldıkları dolara endeksli krediler nedeniyle çok daha kötü duruma düşmüştür. 1995 yılı ve sonrasında doların aşırı değerlenmesiyle birlikte, paralarını dolara sabitleyen Asya ülkelerinin rekabet edebilme yetenekleri azalmış ve bu da cari açıklarının daha fazla artmasına yol açmıştır (Yay ve Yılmaz, 2001: 38). Çin kendi içerisindeki kurumsal ve politik dönüşümü gerçekleştirerek liberal ekonomik modele 2000'li yıllardan sonra daha fazla eklemlenmeye başlamıştır. Çin'in eski devlet başkanı Hu Jintao, çok taraflı ilişkilere önem vererek çok yönlü iş birliği ağı kurma yönünde önemli gelişmelere imza atmıştır. Çin, DTÖ üyeliği sonrasında liberal ekonomik düzene uyum sağlayarak yabancı sermaye alanında önemli avantajlar elde etmiştir. Çin'in, DTÖ'ne katılımından sonra yabancı şirketlerin yatırım yapma oranlarında hızlı bir yükseliş meydana gelmeye başlamıştır. Örneğin, 2001 yılı öncesinde, Çin'in ihracat oranı %5 seviyelerinde iken, DTÖ üyeliğinden sonra %35 seviyelerine kadar çıkmıştır (National Bureau of Statistics, 2022). Çin'in 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliği sonrasında uygulamaya koyduğu liberal ekonomik model anlayışı ile ihracat odaklı üretim modelini ve piyasa odaklı reformları uygulamaya koymaya başlamıştır. Çin'e yönelik mevcut vergi veya kota engellerinin kalkması Çin'in dış dünyaya kapılarını açmasına ve uluslararası ticarete daha aktif bir rol oynamasına yol açmıştır.

Çin, DTÖ üyeliği sonrasında ihracat oranlarında süreklilik arz eden yükselişini, ucuz üretimin sürekliliğini ve hizmet alanındaki üstünlüğünü avantaja çevirerek, sistem içerisinde yeni yatırımcıları teşvik eden bir pazar konumuna kısa sürede erişmiştir. 2008 ekonomik krizi sonrasında yapısal sorunların üstesinden gelmeye çalışan ABD, uluslararası sermaye ve finans politikaları üzerindeki söz hakkını kaybetmesiyle küresel politikalar üzerinde sahip olduğu gücü aşınmaya başlamıştır. 2008 yılında yaşanan küresel mali krizi, Amerikan'ın mevcut hegemon gücünün geleceğinin daha fazla sorgulanmasına yol açmıştır. (Heywood, 2013: 146). Simon Bromley, ABD içerisinde yaşanan ekonomik durgunluğun 2008 yılından beri devam ettiğini, ABD'nin iktisadi liderliğini sürdürmede zorlandığını ifade etmektedir. (Bromley, 2011: 130). Bromley, çok kutuplu dünya düzenini "ekonomik çok kutupluluk" olarak tanımlarken, yükselmekte olan Asya kıtasına vurgu yapmaktadır. 2008 ekonomik krizinde ABD'nin küresel zeminde yaşadığı krizi yine Çin fırsatı

çevirmeyi başarmıştır. Çin, hem Batılı güçler ile kurduğu ittifak ilişkisi hem de gelişmekte olan devletler ile geliştirdiği ekonomik bağlantıları nedeniyle uluslararası sistem içerisinde yükselen bir güç olarak tanımlanmaktadır (Ergenç, 2015: 661).

Çin finans sistemini uluslararasılaştırmak amacıyla para birimi olan Yuan'ın uluslararası piyasalarda daha fazla kullanımına yönelik önemli adımlar atmıştır. Örneğin, Çin, yuan'ın uluslararası piyasalarda daha fazla kullanımı arttırmak amacıyla merkez bankaları ile ikili değiş tokuş anlaşmaları imzalamış ve uluslararası ekonomide Yuan'ın kullanımını yaygınlaştırmayı amaçlamıştır (Subachi, 2012). Yuan para biriminin ikame para birimi olan dolar karşısında var olan gücünü arttırması, diğer para birimleri tarafından kolayca dönüştürülebilmesi ve uluslararası finans sistemi içerisinde dolaşımının daha fazla olmaya başlaması Çin'in finans politikalarında yaşanan değişimi göstermektedir. Çin piyasayı temel esas alan bir yönetim anlayışını benimseyerek ülke içerisindeki ihracat oranlarını arttırmayı, düşük maliyetli üretim sürecini sürdürmeyi ve alt yapı çalışmalarını desteklemeyi hedeflemiştir. Örneğin, Çin'in 2008 yılının başlarında ihracat oranlarını neredeyse iki katına çıkarmış, 2009 yılında %8,5 gibi bir ekonomik büyüme gerçekleştirmiştir (World Bank, 2010.) Çin'in bu dönemde gösterdiği ekonomik büyüme rakamlarının altında etkili hükümet politikaları yer almaktadır. Çin çevre ülkelere artan altyapı çalışmaları, ağır sanayi sektöründe devam eden yatırımları ve ülke içerisindeki yüksek tasarruf oranları Çin'in iktisadi anlamda kalkınmasında büyük rol oynamıştır. 2008 ekonomik krizini fırsata çevirmeyi başaran Çin, ülke içi ekonomik reçeteleri ve iyileştirme paketlerini uygulamaya koyarak küresel ekonomi içerisinde daha fazla söz sahibi olmayı amaçlamıştır.

4.Çin'in Refah Kuşağı olan Kuşak ve Yol Girişimi'nin Amacı

KYG'nin kara yolu olan "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" deniz yolu ise "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu Kuşağı" olarak tanımlanmış ve her iki ipek yoluna Kuşak ve Yol Girişimi adı verilmiştir. Çin'in yenedünya düzeni içerisindeki yükselişi uluslararası örgütler aracılığıyla daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, ortak iş birlikleri çerçevesinde ekonomik diplomasinin önemini vurgularken, Asya bölgesini "ortak kadere ve ortak çıkarlara sahip topluluk" olarak tanımlamaktadır (Zhang,2018: 196-207). Şi Cinping yönetiminin özgüvenli ve iddialı bir dış politika benimsemesi bu girişimin inşa edilmesinde etkili olmuştur (Hu,2019).

Harita 1: Kuşak ve Yol Girişimi Güzergâhları

Kaynak: (Tanas, 2017).

KYG çerçevesinde, Çin hükümeti ülkeler arasındaki altyapı bağlantılarını çoğaltmayı, ekonomik etkileşimi arttırmayı, kara ve deniz yoluyla kıtaları birbirine bağlayarak ticaret ağını da genişletmeyi hedeflemektedir (BRI, 2020). Çin'in enerji, ulaşım ve telekomünikasyon alanında altyapı projelerine yönelik sağlayacağı desteğin 8 trilyon doları bulması beklenmektedir (Hurley, 2018: 1). KYG, Çin'in Avrasya topraklarında bölgesel bağlantılarını genişletmesi, Orta Doğu Bölgesinden kaynak ihraç

etmesi ve Doğu ile Batı pazarlarının birleşmesi sonucunda uluslararası politikalarda daha fazla söz sahibi olması açısından önemli bir girişim örneğidir. 2019 yılında düzenlenen Dünya Ekonomik Forumunda KYG projesinin amaçları Çin devlet başkanı Şi Cinping tarafından dile getirilmiştir. Şi Cinping, üye ülkeler arasındaki ticareti engelsiz hale getirmeyi, ülkeler arasındaki karayolları bağlantılarını geliştirmeyi, politikaların uygulama alanlarını çeşitlendirmeyi insanlar arasındaki etkileşimi arttırmayı ve paranın dolaşımını hızlandırmayı hedeflediklerini dile getirmiştir (Dünya Ekonomik Forumu, 2019). Çin, 1949 yılında ABD öncülüğünde Bretton Woods çatısı altında kurulan finansal kuruluşlara (IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü) alternatif olabilecek bir ekonomik model inşa etmiştir. Örneğin, Çin'in öncülüğünde kurulan Asya Altyapı ve Yatırım Bankası (AAYB) girişimi, sistem içerisinde yer alan finansal kuruluşlara karşı ekonomik bir dengeleme aracı görevi görmektedir. Örneğin, ABD'nin hâkim olduğu Bretton Woods'un küresel finans ve ticaret sisteminin en önemli kurumlarından birisi olan Dünya Bankası'na karşı bir meydan okuma olarak da algılanmaktadır (Zhang, 2015: 128). IMF ve Dünya Bankasının gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerini iyileştirmeleri veya uluslararası krizlerin üstesinden gelme noktasında başarısız politikalar yürütmesi sistem içerisindeki yeni ekonomik reçeteler sunan kurumların cazibesini arttırmıştır.

AAYB, Kuşak ve Yol girişiminin finansman ayağını oluşturan ve Çin'in altyapı yatırımlarına finansman desteğini sağlayan bir örgüttür. AAYB, şu an 112 üyesi bulunan uluslararası bir kuruluştur. AAYB kurulu üyeliklerinin dörtte üçü Asya ülkelerine ayrılmış ve Çin'e %26,6 oranıyla davet yetkisi verilmiştir (AIIB, 2020). Batılı güçlerin egemenliği altında hareket eden mevcut finansal kuruluşlar Asya bölgesinde kaynak ve altyapı desteğini sağlamada yetersiz kaldığı zamanlarda veya finansal krizlerin çözümünde başarısız olduğu durumlarda, AAYB alternatif bir finans kaynağı görevi görmektedir. ABD'nin en yakın müttefiklerinden İngiltere, Almanya, Avustralya ve Güney Kore'de bu kuruluşun birer üyesi olarak yer almaktadır. ABD'nin müttefik olarak tanımladığı devletlerin alternatif finansal oluşumun içerisinde yer almasını "aşağılayıcı diplomatik bir yenilgi" olarak değerlendirmiştir (The New York Times, 2015). Asya Altyapı ve Yatırım Bankası, devletlerarasında yaratacağı olası jeo-ekonomik ve jeopolitik etkiden dolayı diplomatik bir araç görevi de görmektedir (Wan, 2016: 93). AAYB'nin adil ve ortak kazanç politikaları Çin'in özellikle gelişmekte olan ülkeler üzerinde sahip olduğu mevcut imajını arttırmaktadır.

4.1. Kuşak ve Yol Girişimi: Çin'in Ulusal Stratejisi

Çin, ekonomik kaynak arayışına alternatif çözümler sunan bu proje sayesinde hem bölge ülkeleri üzerinde hem de küresel anlamda daha etkili bir aktör haline gelmeyi amaçlamaktadır. Çin, KYG kapsamında kendi ülkesi içerisindeki Doğu ile Batı kesimler arasındaki gelişmişlik farkını azaltmayı amaçlarken, ülke içerisindeki tüm alanların sanayileşmiş bölge seviyesine ulaşmasını hedeflemektedir (Haiquan, 2017: 141). Çin, Asya ile Avrupa ülkelerinin bu proje kapsamında bütünleşmesi yönünde önemli girişimlerde bulunmaktadır. Ekonomi odaklı işleyen bu projenin siyasi zeminde de karşılık bulabilmesi Çin'in üye ülkeler üzerindeki siyasi etkinliğini arttırmasında fayda sağlayacaktır. Kuşak ve Yol girişiminin mal, hizmet, emek, sermaye ile üretim süreçleri, ithalat pazarları, tüm ekonomik sektörler ve aktörler üzerinde ciddi etkiler yaratması beklenmektedir (Tekir ve Demir, 2018: 191-195).

Çinli akademisyen Justin Yifu Lin'e göre, Çin, Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında ulusal çıkarlarını gerçekleştirmesi için üç önemli amacı bulunmaktadır (Lin, 2019).

Çin'in birinci ulusal stratejisi, Çin üretim fazlası olarak değerlendirilen katma değerli ürünleri diğer ülkelere transfer ederek aşırı kapasite sorununa çözüm bulmayı amaçlamaktadır. Çin'in devlet işletmelerine yönelik sağladığı ekonomik yardım paketleri 2010'ların sonuna doğru tükenmeye başlamıştır. Örneğin, Çin tarafından sağlanan teşvik yardımlarının sona ermesi birçok şirketin borçlanmasına, yerel yönetimlerin mali zorluklarla karşı karşıya kalmasına, alüminyum, demir, çimento ve demir gibi ağır sanayi kollarında %30'a varan kapasite fazlalığının da ortaya çıkmasına yol açmıştır. KYG tarafından geliştirilecek olan altyapı girişimleri ortaya çıkan kapasite fazlalığına çözüm sağlayacak bir dizi iyileştirme çalışmalarıdır.

Çin'in ikinci ulusal strateji ise, Çin, KYG ile hem üretim hem de sermaye fazlasını kârlı yatırımlara dönüştürecektir. Örneğin, Kuşak ve Yol projeleri kapsamında artan yatırımlar sebebiyle dışarıya çıkan sermaye miktarı toplam sermaye akışı içerisinde en yüksek paya sahiptir. Çin tarafından yapılan yatırımların %80'i gelişmekte, %20'si ise gelişmiş ülkelere yönelik gerçekleşmiştir (Koçakoğlu, 2020: 191). Çin'in KYG aracılığıyla Batı'ya açılması, Avrupa pazarlarına erişimi ve aşırı kapasite sorununa çözüm bulması mal ve sermaye ihracını arttıracaktır. Çin'in emek yoğun üretim açısından küresel üretimin merkezi olan bir ülkedir.

Çin'in üçüncü ulusal stratejisi ise ülke içerisindeki istihdamı arttırmaktadır. İşçi ücretlerinde yaşanan herhangi bir artış Çin'in emek avantajını olumsuz yönde etkilemektedir. Çin yaşanan ekonomik krizler sonrasında üretimde durgunluk yaşamış ve emeğin karşılaştırmalı üstünlüğünü kaybetmeye başlamıştır. KYG kapsamında yapılacak olan fabrikalar, köprüler ve diğer altyapı çalışmaları işsizliğin önüne geçecek ve yeni istihdam alanları yaratacaktır. Çin ülke içerisindeki işsizliği azaltmaya yönelik aldığı önlem paketleri ile ülke ekonomisinin kalkınmasına önemli avantajlar sağlamakta, gelecekte oluşabilecek toplumsal sorunların veya iç çatışmaların da önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Örneğin, Çin sermayesinin ve işgücünün ülke dışarısına çıkması sonucunda Çin'in yıllık sermaye ihracı 2013 yılında hızla artmaya başlamış, 2016 yılında ise 216 milyar dolara ulaşarak büyük bir artış göstermiştir (Demir, 2021). Orta vadede, ekonomisi zayıf olan ülkelerin Çin'in ucuz iş gücünü kendi ülkelerine çekmesi ve Çin mallarına daha fazla yönelmeleri Çin'in ekonomisine pozitif yönde bir artış sağlayacaktır. Çin komşu ülkeler ile olan ilişkilerini daha ileri bir seviyeye taşıyarak sınır güvenliğini garanti altına almayı, yeni pazarlar açarak bölgesel istikrarı sağlamayı ve geri kalmış olan Batı kesimini de kalkındırmayı hedeflemektedir. KYG'nin çok taraflı ticarete olanak vermesi, yeni altyapı girişimlerine olanak tanınması, yeni finansal yapıları ortaya çıkarması bakımından önemli sonuçlar doğurmaktadır (Bennett, 2020). Çin hükümeti başarılı altyapısal girişimlerinin yanında, enflasyonun veya kamu açıklarının kontrolüne ağırlık veren politikalara, yolsuzluğu önlemeye yönelik aldığı sıkı önlem paketleri veya disiplinli iş anlayışı ile sistem içerisindeki başarısını sürdürmeye devam etmektedir (Sandıklı ve Güllü, 2013: 43).

Çin Hükümeti'nin gelecekte KYG kapsamında ortaya koymak istediği bir diğer önemli ekonomik hedefse kendi para birimi olan Renminbi'nin uluslararasılaşması yönündedir (Ren,2016: 441). Örneğin, 2017 yılı sonu itibarıyla Çin Merkez Bankası 24 KYG üyesi ülkenin merkez bankasıyla, renminbi'nin uluslararasılaştırılması ve yerli para birimleriyle dış ticaret yapılması yönündeki hedefleri doğrultusunda takas anlaşması imzalanmıştır (Ren,2016: 441).

Çin'in KYG projesinin ulusal stratejilerinin altında sadece ekonomik amaçların yer almadığı aynı zamanda sosyal ve toplumsal entegrasyonun sağlanmasına yönelik bir amacı da bulunmaktadır. Örneğin, KYG aracılığıyla ülkeler arasındaki öğrenci değişimlerini sağlama, ülke içi turizmin geliştirilmesi, kültürlerin kaynaşması ve toplumsal bağların güçlenmesi hedefi de yer almaktadır (Reed ve Trubetskoy, 2019: 3). Çin dış politikasının tarihten günümüze kadar olan dönem içerisinde faydalandığı en önemli ilke olarak "Konfüçyüs öğretisi" yer almaktadır. Çin'in, Konfüçyüs öğretisini temel alan dış politik söylemler ve kavramlar KYG'ya üye olan katılımcı ülkelerin ulusal politikalarında daha fazla ön plana çıkmaktadır. Örneğin, KYG içerisinde yer alan katılımcı ülkelerde toplam 548 Konfüçyüs Enstitüsü'nün kurulması, Çin'in kültür ve değerlerinin bölge ülkeler üzerinde yayılmasına öncülük etmektedir (Karaca, 2020).

Çin'in KYG projesinin ortaya çıkmasında arka planda yatan en önemli motivasyon kaynağı ise, Çin'in yeniden tarihi statüsüne geri dönme hedefi yer almaktadır. Napolyon Bonaparte,"Çin, uyuyan bir devdir, uyanmasına izin vermeyin çünkü uyandığında bütün dünyayı yerinden oynatacaktır" ifadesine öne çıkartarak Çin'in potansiyelinin ne kadar büyük olduğunu göstermeyi amaçlamıştır (Atlı, 2004). 1839 yılında İngiltere ile Çin arasında başlayan ve yaklaşık 4 yıl süren "Afyon Savaşları" sonrasında Çin, Batılı güçler üzerinde sahip olduğu ekonomik imtiyazları kaybetmiş ve ülke ekonomisini dış pazarlara kapatarak kendisini dış dünyadan izole etmiştir. 1949 yılında Çin Komünist Partisinin ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin lideri olan Mao Zeodang yaklaşık yüzyıl

süren bu dönemi "Utanç Yüzyılı" olarak tanımlamış ve "Ulusumuz bir daha hiçbir zaman onuru kırılmış bir ulus olmayacaktır, uyandık" ifadelerine yer vermiştir.

1978 yılında koltuğu devir alan Deng Şiaoping'in dışı açılma yönünde başlattığı önemli reformlar Çin'in bugünkü seviyeye gelmesinde ve baskın güç karşısında en büyük rakip ülke olma statüsüne ulaşmasında önemli rol oynamıştır. Çin'in çok kapsamlı farklı projelerini içerisine alan, ölçek açısından büyük olduğu kadar mali açıdan da bir o kadar zorlayıcı olan KYG, Çin'in eski gücünü yeniden kazanarak küresel güç projeksiyonunda güçlü bir aktör olmasına hizmet etmektedir. KYG birçok kıtayı içerisine alan, belirli bir süresi olmayan ve küresel ticaret ağı üzerinde bir dizi faaliyetleri içeren bir proje örneğidir. Çin'in ulusal olarak canlanmasına imkân tanıyan aynı zamanda uluslararası sistem içerisinde lider ülke konumuna yükselmesine yardımcı olacak olan KYG, içten dışı doğru artan hâkimiyetin veya ulusal stratejilerin uluslararası zemine yansımaları olarak da görülmektedir.

4.2. Kuşak ve Yol Girişimi: Çin'in Kazan-Kazan Stratejisi

Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi, İngilizce olarak yayınlanmış olan çalışmalarda 18 defa karşılıklı ve 45 kez de karşılıklı öğrenme kelimesi yer almaktadır (Koçakoğlu, 2020: 76). Çin, KYG kapsamında üye ülkeler ile olan karşılıklı ticaret ve yatırımları bir üst seviyeye çıkartmayı aynı zamanda politik güveni de derinleştirmeyi amaçlamaktadır.

Kazan kazan stratejisi kapsamında Çin'in ekonomik amacı ise Çin, KYG ile katılımcı ülkeler arasındaki ortak ulaşım ağı inşa ederek ürün ve hizmet akışının temin edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, Çin-Avrupa yük treni sefer sayılarında son zamanlarda büyük bir artış görülmüştür. Çin ile Avrupa arasında 2013 yılında 308 tren sefer sayısı bulunurken 2017 yılında ise 3.673 sefer sayısına erişmiştir. (BRI,2018). Çin'in diğer ülkelerden ön şart talep etmeden gösterdiği "esneklik", onu cazip bir ülke yaparken aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerin ekonomik sorunlarına da önemli bir kaynak sağlayıcı ülke haline gelmektedir (Dollar, 2018: 294). Çin, diğer ülkeler için bir kaynak ülke olurken aynı zamanda herkesin fayda sağlayacağı alternatif bir yönetim modeli sunan bir devlettir. Örneğin, UNCTAD verilerine göre, 1980 yılında Güney ülkelerinin küresel mal ticareti içerisindeki payı %25 iken, 2010 yılında %47'ye çıkmıştır. Güney-Güney ülkeleri arasındaki mal ticareti 1980 yılında %25'ten, 2010 yılında %47'e çıkmıştır (Unctad, 2020).

Çin yönetimi, KYG'nin ortak fayda prensibi çerçevesinde ilerlediğini, ortak çıkarların uluslararası kurum ve projeler aracılığıyla temsil edilebileceğini savunmaktadır. Örneğin, Çin'in gelişmekte olan ülkelere yönelik sağladığı tavizli krediler, hibeler veya hükümet destekli yardımlarda hızlı bir artış görülmektedir. Örneğin, 2021 yılında Harvard Business Review'de yer alan bir araştırmaya göre, Çin'in 150'den fazla ülkeye verdiği kredilerin toplamı 1,8 trilyon dolarla dünya hâsılasının %5'i oranına denk gelmektedir. (BBC News, 2021). Çin'in KYG projesi ile devletlere sunduğu teşvik paketleri, altyapı hizmetleri, yeni yatırımlarını ve uzun dönemli kredi imkânları yumuşak gücün en önemli aracı olan ödüllendirme mekanizmasının işlerliğini göstermektedir.

Çin'in KYG kapsamındaki siyasi amacı ise, Çin'in, Deniz İpek yolu projesi ile Avrupa kavşağına bağlanarak tüm ülkelerin refah ve kalkınmalarını hedeflemektedir. KYG üye ülkeler arasındaki anlayış ve güveni arttırmayı amaçlayan bir ekonomik girişim modelidir. KYG, ülkeler arasındaki ulaşım ve iletişim altyapısının geliştirilme amacının yanında Avrupa ve Asya kıtasında yer alan farklı kültürleri de bir araya getirerek bölgesel dostluğu ve barışı teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

4.3. Kuşak ve Yol Girişimi: Çin'in Dış Politika Stratejisi

KYG girişimi, ABD'nin 1948 yılında Avrupa ülkelerinin kalkınmasına yönelik uygulamaya koyduğu kalkınma modeli olarak tanımlanan Marshall projesi ile karşılaştırılsa da ülkelerin üretim kapasitelerinin paylaşılması, ülkelerin kendi para birimlerini kullanması ve politikaların uyumlaştırılması kapsamında daha geniş bir içeriğe sahiptir (Cai, 2018). Marshall Planı belirli bir süreyi kapsarken, KYG projesinin bitiş süresi bulunmamaktadır. Çin'in, Kuşak ve Yol girişimi dünya ekonomisi içerisinde etki edebilme kapasitesini arttırma yönünde önemli bir basamak olarak

algılanırken, karşılıklı bağımlılık ilişkisi çerçevesinde ülkelerarasında karşılıklı ilişkilerin gelişmesi ve bu olumlu ilişkilerin ticaret alanında da yansımaları olacağı iddia edilmektedir (Tuncel, 2018).

KYG kapsamında Çin ihtiyacı olan kaynakları diğer ülkeler ile kurduğu yakın ilişki sayesinde kolay bir şekilde temin etmektedir. Örneğin, Çin'in Orta Doğu bölgesinden ihraç ettiği enerjinin büyük çoğunluğu Hint Okyanusu ve Malakka Boğazı'ndan geçmektedir. Bu kapsamda, Çin enerji kaynaklarının geçtiği bağlantı yollarını KYG ile garantilemek, enerji kaynaklarını farklı rotalar üzerinden çeşitlendirmek ve ülke içi enerji güvenliğini garanti altına almayı amaçlamaktadır. KYG kapsamında Çin Hükümeti kapsamlı mali destek paketi için yaklaşık 1 trilyon doların üzerinde bir bütçe ayrılmıştır. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi içerisinde yer alan ülkeler ile olan toplam ticareti 5 yılda 5 trilyon doları aşmasıyla, Çin bu proje içerisindeki en az 25 ülkenin de en büyük ticari ortağı konumuna gelmiştir (Chung,2018: 316). Çin KYG kapsamında ortaya koyduğu bu proje ile Asya ve hatta Avrasya kıtasındaki bütünleşmenin önünü açarak merkezine Çin'i yerleştirmeyi amaçlamaktadır (NDRC,2015). Çin'in öncülüğünde oluşturulan alternatif projeler gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına avantajlar sağlamakta, sistem içerisinde mevcut kuruluşları da dengeleme stratejisi ile çevrelemektedir. Özellikle, Avrupa'yı Çin'e bağlayan KYG, Batı ülkeleri tarafından Çin'in sistem içerisindeki istikrarlı yükselişine yönelik artan tehdit algısının kırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Şi Cinping, KYG kapsamında jeopolitik değişikliklere yol açabilecek herhangi bir manevra alanları yaratmadan barışçıl bir çizgiden ilerleyebileceğini belirtmiştir. Pekin yönetiminin devletlere "siyasal şartlar" sunmadan KYG kapsamında kalkınmalarına yönelik verdiği ekonomik destek ve insani yardımlar, Asya, Afrika ve Latin Amerika kıtalarında Çin'e yönelik olumlu bir algının oluşmasını sağlamıştır (Barker, 2018).

Çin'in bir dış politika stratejisi olarak değerlendirilen KYG, ülkelerarasındaki pazarların genişlemesini, para transferlerini ve ülkelerarasındaki enerji ithalatının daha güvenli kanallardan gerçekleşmesini sağlarken aynı zamanda kültürel değişimlere de olanak tanıyan bir girişimdir. Çin'in barış içerisinde iş birliğinin önemine yönelik söylemler karşısında Amerikalı yetkililer Washington'un altyapı konusunda Çin ile çalışmak istediğini ancak Pekin'in Çin merkezli siyasi ve ekonomik bir ağ kurmaya, Amerika Birleşik Devletleri'ni bölge dışına itmeye çalıştığını, ticaret ve güvenlikle ilgili kuralları kendisinin inisiyatifinde yeniden oluşturmak istediğine yönelik ifadelerle yer vermiştir (Mc Donald ve Ahmed, 2017).

Uluslararası sistem içerisinde devletlerin ekonomik güçleri arasındaki fark açılmaya başladıkça sistem içerisindeki güç hiyerarşisi de değişim içerisine girmektedir. Çin'in ortaya koyduğu alternatif girişimler genelin çıkarına hizmet etmeye başladığında Çin'e yönelik meşruiyet algısını arttıracak ve Çin'in küresel sistem içerisindeki rolünü daha belirgin hale getirecektir. ABD'nin yakın çevrelerine yönelik uyguladığı çevreleme politikalarının benzerini Çin KYG projesi ile uygulamaya çalışmaktadır. Çin'in yumuşak güç kullanımına önem veren ülkelere arasında en çok dikkat çeken ülke olması küresel güç mücadelesine ortak olma arayışı içerisinde olduğunu göstermektedir.

4.4.Kuşak ve Yol Girişimi: Çin'in Borç Tuzağı Stratejisi

Çin, KYG ile aktif bir dış politika izleyerek küresel yatırımlarını sürdürmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç kapsamında, Çin, diğer ülkelere borç verme, uzun süreli kredi imkânı sağlama veya iyileştirme yönünde reçeteler sunma yolunda ilerlerken dünyanın birçok bölgesinde yer alan ülkeleri borç tuzağı içerisinde sokmaktadır. Batılı devletler veya bazı Afrika ülkeleri tarafından Çin, "yeni sömürgeci" güç olarak ifade edilmektedir. Çin'in bölge ülkeler üzerinde artan çıkar odaklı yatırımları yeni bir tür emperyalizm kavramını ortaya çıkarmıştır. Çin, bölge ülkeler üzerinde artan bu yatırımların küresel anlamda ekonomik büyüme hedefinin bir parçası olduğunu iddia etse de son dönemlerde ortaya çıkan "yeni sömürgecilik" algısını yıkamamaktadır (Temiz ve Uçar, 2018). Örneğin, KYG içerisinde yer alan ülkelere Sri Lanka, Pakistan, Moğolistan, Karadağ, Tacikistan, Maldivler, Laos ve Kırgızistan olmak üzere sekiz ülkenin Çin hükümeti tarafından borç tuzağı içerisine çekildiği yönünde söylemler Batı medyası tarafından açıkça dile getirilmiştir (Ming, 2018). Örneğin, Kırgızistan'da borçların 2016 yılında GSM'ye oranı %37,70 iken proje başlamasıyla %70'e,

Laos'da %48'den %68'e, Maldivler'de %27'den %67'ye, Pakistan'da %10'dan %47 seviyelerine ulaşmıştır (Koçakoğlu, 2020: 214).

Çin'in altyapı projelerini Çin'in kamu iktisadi teşebbüs kuruluşlarının üstlenmesi aynı zamanda bu projelerin Çin'in devlet bankaları tarafından finanse edilmesi Çin'in uygulamaya konan projelerdeki egemenliğinin bir göstergesidir. KYG projelerinin bazı ülkeleri borç tuzağı içerisine çekmesine imkân tanıyan Çin merkezli kuruluşlar ise Çin'in endüstriyel şirketleri ve devlet bankalarıdır. KYG kapsamında birçok ülkede başlatılan altyapı çalışmaları sonrasında ülkelerin dış borçlarında önemli artışlar meydana gelmiştir. Örneğin, Sri Lanka'nın hükümetinin borcunu ödeyememesi sebebiyle 2017 yılında Hambantota Limanı'nın işletme haklarının 99 yıllığına Çinli devlet şirketi olan China Merchant Holding'e devredilmesi KYG'nin ülkeleri borç tuzağı içerisine çektiği yönündeki söylemleri hızlandırmıştır (Grey, 2018). Cibuti'den sonra stratejik olarak önemli bir konuma sahip olan Sri Lanka limanında Çin'in askeri üs kurma yönünde artan söylemler Amerika'nın Hint Pasifik okyanusunda sahip olduğu donanmayı dengeleme amacına yönelik olduğu yönündedir. Sri Lanka limanının askeri amaçlar için kullanılmasına yönelik projeleri hayata geçirmek isteyen Çin, aslında ekonomik karlılıktan ziyade siyasi öncelikleri ön planda tutmaktadır (Katoch,2018). Örneğin, Karadağ'da, "hiçbir yere giden otoyol" olarak adlandırılan yol inşaatı sonrasında ülke Çin hükümetine karşı ciddi bir borç içerisine girmiştir (Koçakoğlu, 2020:216). Çin'in Orta Doğu'da artan yatırımları da bölge ülkelerinin Çin'e yönelik borçlanmalarında önemli artışlara yol açmıştır. Örneğin, İsrail'in en önemli limanı olan Hayfa Limanı'nın, 2021 yılından itibaren işletme hakkı Çin yönetimi tarafına verilmiştir (Utikad, 2021). Yunanistan'ın Pire limanının yarısı Çinli şirket COTSTCO tarafına işletme hakkı verilmiştir (DW, 2016). Orta Asya içerisinde özellikle Kırgızistan, Moğolistan, Pakistan'ın da büyük bir kısmı KYG'dan kaynaklı Çin Eximbank'ına borçlanmış olan ülkelerdir (He,2019: 16-19).

Kuşak ve Yol Girişiminin en önemli mali destek sağlayıcısı olan AAYB'nin sağladığı kaynakların KYG kapsamında ayrılan toplam kaynaklar içindeki payı henüz yeterli değildir. Örneğin, 2016 yılında Çin Kalkınma Bankası ve Eximbank tarafından projelere aktarılan mali destek yaklaşık 101,8 milyar, 2016-2019 yılları arasında AAYB toplam sermayesi 100 milyar dolar içerisinde KYG kapsamında üç yıllık süre içerisinde 11,7 milyar dolarlık kredi kullanılmıştır. Örneğin, Bank of China ve China CITIC Bank'ın 2016-2018 döneminde KYG için kullandığı kredi miktarı sırasıyla 100 ve 113 milyar dolardır (Jones, 2020: 127).

Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında ülkelerin ulusal sorunları, mali durumları veya altyapı eksikliklerinin dikkate alınmaması projeye yönelik gelen önemli eleştiriler arasında yer almaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin proje kapsamında daha fazla borç içerisine çekilmeleri, proje ile ilgili yeterli bilgi akışının sağlanamaması veya projenin geleceğinin belirsiz olması şüphe yaratan önemli başlıklar arasındadır. Bu çerçevede, Çin hükümetini yeni sömürgeci güç olarak tanımlayanlar, Pekin'i geliştirmekte olan ülkelerin hammadde kaynaklarını kendisine aktarırken bölgeler üzerindeki kurduğu hegemonyasını da eleştirmektedir (Wharton, 2016)

Literatürde yer alan bazı çalışmalar, Çin'in birçok kıtada başlattığı altyapı çalışmalarının çevre ülkeler üzerinde gizli borç krizine sebep olduğu yönünde iddiaları desteklemektedir. Örneğin, Çin, 2013 yılından itibaren Afrika ve Orta Asya'da yer alan 163 ülkede altyapısal girişimlerde bulunarak 843 milyar dolardan fazla yatırım yapmıştır (Aktan, 2021). Çin'in ülkelere sağladığı yüksek faizli kredileri ödeme gücü olmayanlardan karşılığında toprak talep etmesi veya stratejik olarak önemli olan bölgeleri ele geçirmesi, siyasi proje algısını ve endişelerini ortaya çıkarmaktadır.

5.Sonuç

Çin yönetimi, 2013 yılında açıkladığı Kuşak ve Yol Girişimi adlı önemli proje ile kendi kaynak ihtiyacını diğer ülkelere karşılamayı, ülkeler arasındaki ekonomik entegrasyonu artırmayı; ülkeler arasındaki serbest pazar ağını genişletmeyi hedeflemektedir. Çin, KYG ile çok kutuplu dünya düzeni inşa etmeyi amaçlarken, kültürel çeşitliliği, serbest pazar ekonomisini ve bölgesel iş birliği yaklaşımını da ön plana çıkartmaktadır. Çin'in, KYG çerçevesinde artan altyapı çalışmaları, üye

devletlere yönelik sağladığı finansal kaynaklar ve hibe yardımları üye devletleri kendisine çekme yolunda başvurduğu en önemli ödüllendirme stratejileri arasında yer almaktadır.

Çin KYG kapsamında uygulamaya koyduğu ekonomik temelli girişimlerin politik zeminde karşılığını bulabilmesi veya bu girişimlerin geleceğe yönelik hegemonyanın inşasında ne gibi önemli sonuçlar doğuracağı Çin'in sistem içerisinde artan gücü ile de belirginlik kazanacaktır. Bu çalışmada, Çin'in uyguladığı alternatif politikaların ulusal ve uluslararası etkileri araştırılarak, Çin'in bu projede ulaşmak istediği hedeflere yer verilmiştir. KYG, devletler arasında siyasi zeminde oluşabilecek güven boşluğunu doldururken, Çin, Orta Doğu, Avrupa ve Orta Asya kıtasında olumlu bir imaj yaratarak yükselmeyi amaçladığından KYG'yi bir basamak olarak da kullanmaktadır. Çin, KYG kapsamında bölge ülkelerin gelişimine katkı sağlarken, uluslararası sistem içerisinde katılımcı devletler üzerinde kendi ekonomik, siyasi ve kültürel gelişimini de sürdürmesine katkı sağlayacaktır. Çin, uluslararası yönetimde kendi lehine işleyen bir düzenin altyapısını akıllı güç bileşenleri çerçevesinde yeniden inşa etmeyi planlamaktadır. Çin'in Batı egemenliği karşısında inşa ettiği paralel kurumsallaşma girişimlerinden olan KYG, sistem içerisinde ikame oluşum olarak karşımıza çıkmaktadır. Pekin yönetimi emperyal düzene ortak olma yönünde artan tartışmalar karşısında bölgesel veya küresel aktörlerle herhangi bir çatışma içerisinde girmemek için yumuşak güç mekanizmalarını devreye sokmaktadır. Güç geçişlerinde yaşanabilecek olan rekabet ilişkisinin veya çatışma durumunun bilincinde olan Çin, barışçıl yükseliş stratejine önemle vurgu yapmayı sürdürmektedir.

Çin, KYG kapsamında bölgesel dengesizlikleri en aza indirmeyi, dış politika kararlarında var olan gücünü arttırmayı, yerel şirketlerini ulusal zeminden uluslararası zemine taşımayı amaçlayarak sistem içerisindeki yükselişini sürdüren bir devlettir. Çin'in KYG kapsamında katılımcı ülkelerin kendi iç sorunlarına ne ölçüde çözüm bulabildiği, kalkınma programlarının ne kadar faydalı olduğu ve sağlanan fonların ülkelerin ihtiyaçlarına ne derecede cevap bulabildiği cevaplanmayı bekleyen temel sorular içerisinde yer almaktadır. KYG'nin katılımcı ülkeleri arasında yeterli bilgi alışverişinin olmaması, ülkelerin farklı yönetim biçimleri veya bölgesel gelişmişlik düzeylerinin farklılık göstermesi projeye yönelik şüphelerin artmasına yol açmaktadır. KYG'nin kısa vadede küresel ekonomi içerisinde Çin'e yönelik önemli avantajlar doğuracağı aşikâr olsa da orta ve uzun vadede jeopolitik yöne evrilecek olan bu projede katılımcı ülkelerin fayda maliyet hesaplarını yaparak bir yol izlemeleri gerektiği ortaya konmuştur. Çin'in iç kapasitesinde yaşanabilecek herhangi bir değişim sistem hiyerarşisinde güç geçişine olanak tanımaktadır. ABD ile Çin arasındaki rekabet ilişkisi Organski'nin sistem hiyerarşisinde ilk başı çekerken, Çin'in uzun vadede baskın güç olma potansiyeli KYG projesinin geleceği ile daha belirgin kazanacaktır.

Bu çalışmada varılan en önemli çıkarım ise, mevcut uluslararası düzeni değiştirmek için çaba içerisinde giren Çin'in ortaya koyduğu alternatif girişim örneklerinden KYG'nin ekonomik temelli bir girişim örneği olarak yansıtılsa da siyasi süreçler üzerinde etkili olabileceği ve küresel güç parametreleri üzerinde bir dönüşüme yol açacağı yönündedir. John Mearsheimer'a göre, Çin'in dramatik iktisadi büyümesinin gelecek on yıllarda da devam etmesi halinde, Amerika ile Çin'in, büyük bir savaşa dönüşme potansiyeline sahip yoğun bir güvenlik rekabetine girmeleri muhtemeldir (Mearsheimer,2001). Çin'in dünya liderliğine soyunarak başat güç olma yolunda ilerlemesi ABD'nin atacağı adımlar ile daha belirginlik kazanacaktır. Immanuel Wallerstein, Amerikan Gücünün Gerileyişi, Kaotik Bir Dünyada ABD adlı eserinde önemli olan sorunun ABD'nin hegemon gücünün azalıp azalmaması olmadığını belirtir. Wallerstein'a göre asıl sorun, ABD'nin bu süreci dünyaya ve kendisine asgari zararlarla sonlandırmanın bir yolunu bulup bulamayacağıdır (Wallerstein, 2014, p. 11). Randall L. Schweller, After Unipolarity adlı makalesinde, Çin müzakere edilmiş bir dünya düzeni vizyonu için ABD ile doğrudan yüzleşmekten kaçınmaktadır (Schweller ve Pu,2011: 52). Çin'in uzun vadede gelişmekte olan bir dünya düzenini şekillendirmesi için elverişli koşulları hazırlaması görünen en tutarlı stratejidir. Çin, artan ekonomik gücü, bölgesel politikaları, uluslararası örgütler üzerinde artan etkisinin yanında ön plana çıkan Kuşak ve Yol Girişimi ile küresel düzeyde ekonomik ve siyasi çıkarlarını gerçekleştirme kapasitesine erişmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda ABD'nin mevcut gücüne ve sistemdeki rolüne bir tehdit haline gelmesi daha fazla

sorgulanır olmuştur. Çin sistemin memnuniyetsiz aktörü olarak, KYG projesini devreye sokmuş, teoriyi pratiği dönüştüren bu proje sayesinde meydan okuyucu bir güç olma statüsü kazanmıştır.

Kaynakça

- Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB), "Members and Prospective Members of the Bank", China, 2020.
- Aktan, S. (2021) "Çin'in 'Kuşak ve Yol' projesi çok sayıda devleti derin borç batağına soktu", Euronews.
- Atlı, A. (2014). "Dev uyandı, dünyayı sallıyor", NTV, MSNBC, <http://arsiv.ntv.com.tr/news/257680.asp#BODY>
- Bennett, I. (2020). "The Rise of Renminbi: The Role of One Belt One Road" TCG.
- Belt and Road Portal, (2018). "Çin ve Avrupa Demiryolu Ekspresi," BRI, China.
- Bromley, S. (2011). "The Limits to balancing", Cambridge Review of International Affairs, Cilt 24, No.2.
- BBC, (2021). "ABD-Çin ilişkileri: İki süper güç, aynı hat üzerinde giden iki trene benziyor, " <https://t24.com.tr/haber/abd-cin-iliskileri-iki-super-guc-ayni-hat-uzerinde-giden-iki-trene-beniyor,930883>
- Barker, T. (2018). "The Real Source of China's Soft Power", The Diplomat, <https://thediplotomat.com/2017/11/the-real-source-of-chinas-soft-power,3.11.2018>.
- BRI, (2020) "Belt and Road Initiative", <https://www.beltroad-initiative.com/belt-and-road/>, BRI
- China Statistics, (2022). "National Bureau of Statistics," China Export Rate.
- Chung, Chien. P. (2018) "What are the Strategic and Economic Implications for South Asia of China's Maritime Silk Road Initiative?", The Pacific Review, C. 31.
- Cooper, Ramo, The Beijing Consensus, The Foreign Policy Centre, 2004
- Çatal ve Yılmaz, (2021) "Küresel Sistem İçerisinde Çin'in Kuşak ve Yol İnisiyatifi'nin Ekonomi politik bir Değerlendirmesi ve Türkiye Üzerindeki Etkileri", Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Dünya Ekonomik Forumu (2019) <https://www.weforum.org/>
- Demir, S. (2021). "Hegemonya, ABD ve COVID-19 Pandemisi: Salgınin Küresel Güç Dönüşümü Etkisine İlişkin Bir Analiz", Novus Orbis Uluslararası İlişkiler Dergisi.
- Dollar, D. (2018). "Is China's Development Finance a Challenge to the International Order," Asian Economic Policy Review, 294
- Doğan, F. (2016). "Uluslararası İlişkilerde Güç İntikal Teorisi: Britanya, ABD ve Çin". (Konya, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi
- DW, Made for Minds, (2019). "Pire Limanı Çinlilere satıldı, <https://www.dw.com/tr/pire-liman%C4%B1-%C3%A7inlilere-sat%C4%B1ld%C4%B1/a-19173959,08.04.2016>
- Ergenç, C. (2015). "Uluslararası İlişkiler Giriş," Şaban Kardeş ve Ali Balcı (ed.), "Çin'in Yükselişi", 4. Basım, İstanbul
- Ewing Jack, (2018). "Trump's Trade War May Create New Auto Jobs in China", The New York Times, 2018, <https://www.nytimes.com/2018/10/26/business/chinajobs-automobiles-trade-war.html,3.11.2018>

- Grey, E. (2018). "The Story of Hambantota Port: A Flunking Token of Political Corruption, Ship Technology". <https://www.shiptechnology.com/features/hambantotaport-china-sri-lanka>
- Güneylioğlu, M. (2015). "A.F.K. Organski", Erhan Büyükakıncı (Ed.). Savaş Kuramları içinde (660-688). Ankara: Adres
- Haiquan, L. (2017). "The Security Challenges of the One Belt, One Road, Initiative and China's Choices". *Croatian International Relations Review*, 23.
- Heywood, A. (2013). "Politics," Palgrave Macmillan, 2013.
- He, Alex (2019), "The Belt and Road Initiative: Motivations, Financing, Expansion and Challenges of Xi's Ever-expanding Strategy", CIGI Paper No. 225, <https://www.cigionline.org/publications/belt-and-road-initiative-motivationsfinancing-expansion-and-challenges-xis-ever> (10.07.2020).
- Hurley, J. Scott M. and Gailyn P. (2019), "Examining the Debt Implications of the Belt and Road Initiative from a Policy Perspective", Center for Global Development (CGD) Policy Paper, 121 (Washington DC).
- Jones, L. (2020) "Does China's Belt and Road Initiative Challenge the Liberal, Rules Based Order?", *Fudan Journal of Humanities and Social Sciences*, C. 13, s. 121.
- J. Kai (2017) *Rising China in a Changing World Power Transitions and Global Leadership*. Singapur: Palgrave Macmillan, 34.
- Jisi, W. (2005). "China's Search for Stability with America," *Foreign Affairs*, Vol. 84, No. 5.
- Koçakoğlu, M.A. (2020). "Kuşak ve Yol Bağlamında Çin'i Anlamak", *Truva Yayınları*.
- Karaca, K. (2020). Kuşak ve Yol Çin için Küresel askeri güç olma aracı mı? *Fikir Turu*. Erişim Adresi: <https://fikirturu.com/jeo-strateji/kusak-ve-yol-projesi-cin-icin-kuresel-askeri-guc-olma-araci-mi>
- Kupchan, C. (2001). Introduction: Explaining peaceful power transition. Kupchan/Charles A./Alder, Emanuel/Coicaud, Jean-Marc/Khong, Yuen Foong (Eds.): *Power in Transition: The Peaceful Change of International Order*, Tokyo/New York: UNUP, 1-17.
- Katoch, P. (2018), "China's Base in Sri Lanka Part of its Dominant Indian Ocean Presence", <https://asiatimes.com/2018/08/chinas-base-in-sri-lanka-partof-its-dominant-indian-ocean-presence/> (21.07.2020).
- Lahtinen, A. (2015). "China's soft power: Challenges of confucianism and confucius institutes", *Journal of Comparative Asian Development*. 14(2), <https://doi.org/10.1080/15339114.2015.1059055>
- Llandrich, O. N. (2017). "China's New Silk Road and its implications for European integration". Aalborg University.
- Lin, Y. (2019). "China's Rejuvenation and the Belt and Road Initiative", Routledge Press, 2019.
- Ming, C. (2018). "China's Mammoth Belt and Road Initiative could increase debt risk for 8 countries." *CNBC*. <https://www.cnb.com>, 2018
- Mcdonald J. and Ahmed M. ve Wong, G. (2017). "China's 'Silk Road' stirs unease over its strategic goals," 20.06.2017.
- Measheimer, J. (2019) *The Rise and Fall of the Liberal International Order, Bound To Fail*, *Quarterly Journal: International Security*, s.28

- Mearsheimer, J. (2010). The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia, *The Chinese Journal of International Politics* Sayı: 3(4), s.383-385.
- NDRC, (2015) "Report on the Implementation of the 2015 Plan for National Economic and Social Development and on the 2016 Draft Plan for National Economic and Social Development"
- NDRC, (2018). "Report on the Implementation of the 2016 Plan for National Economic and Social Development and on the 2016 Draft Plan for National Economic and Social Development".
- Organski, A.F.K. (1968). World Politics, 2nd ed, New York, Knopf.
- P. Cai. (2017). Understanding China's Belt and Road Initiative, Lowy Institute.
- Reed, T and S. Trubetskoy. (2019). "Assessing the value of market Access from Belt and Road Projects", World Bank Policy Research Working Paper, WPS 8815.
- Ren, X. (2016). "China as an Institution-Builder: the Case of the AIIB," *The Pacific Review*, C. 29.
- Sandıklı, A. ve Güllü, İ. (2013). Geleceğin Süper Gücü Çin Uzakdoğu'daki Entegrasyonlar ve Şanghay İş Birliği Örgütü", *Bilgi Strateji*, Cilt 1, s.40-51.
- Schweller, R. and Pu, X. (2011). China's Visions of International Order in Xiaoyu Pu an Era of U.S. Decline," *International Security*, 2011.
- Taylor F. (2010). "International Relations Theory and China's Rise: Assessing China's Potential for Territorial Expansion", *International Studies Review*, vol.12.
- Tanas, E. (2017). Modern İpek Yolu Projesi, Ankara, SETA Yayınları, Sayı: 174, Mayıs,
- Tuncel, C. O. (2017). "Bir Kuşak Bir Yol: 21. Yüzyılın En Büyük Kalkınma Projesi" 15.01.2018. <https://www.aydinlik.com.tr/dunya/2017-mayis/bir-kusak-bir-yol-21-yuzyilin-en-buyuk-kalkinma-projesi>
- Temiz, K. ve H. Uçar, (2018). "Çin'in Kuşak ve Yol Projesinde Sorunlar Artıyor," Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/analiz/haber/cin-in-kusak-ve-yol-girisiminde-sorunlar-artiyor>.
- Tekir, O. ve Demir, N. (2019). "Çin'in Yeni İpek Yolu Girişimi ve Küresel Ekonomik ve Siyasal Sistemi Dengeleyebilme Olasılığı". *Yönetim ve Ekonomi*, 263-276.
- The New York Times, (2015). China Creates a World Bank of Its Own, and the U.S. Balks. 04 Aralık 2015, <https://www.nytimes.com/2015/12/05/business/international/china-creates-an-asian-bank-as-the-us-stands-alooft.html>
- UNCTAD, (2020) "Chances in 2020 FDI Inflows for selected top 2019 recipient economies." USA
- Utikad, (2021). "Hayfa Limanı'nı 2021'den itibaren Çin işletecek, Erişim Adresi: <https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/26685/-hayfa-limani-ni-2021%E2%80%99den-ibaren-cin-isletecek>.
- Wan, M. (2016). The Asian Infrastructure Investment Bank: The Construction of Power and the Struggle for the East Asian International Order," Palgrave Macmillan.
- Wallerstein, I. (2003). Amerikan Gücünün Gerileyişi, Kaotik Bir dünyada ABD, Metis Yayınları.
- Weixing, H. (2019). Xi Jinping's Major Country Diplomacy: The Role of Leadership in Foreign Policy Transformations", *Journal of Contemporary China*.
- Wharton University Of Pennsylvania, (2016) China's Investments in Africa: What's the Real Story? Pennsylvania, <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/chinas-investments-in-africa-whats-the-real-story/>
- Walt, S. (1987). "The Origins of Alliance", Cornell University Press, New York.

World Bank, Data, (2008)“Usa Export Rate, World Bank”. Erişim Adresi: <http://data.worldbank.org>

Yay P. D. ve Yılmaz, Y. (2001) “Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Finansal Düzenlemeler,” İstanbul Ticaret Odası.

Yağcı, M. (2016). “A Beijing Consensus in the Making: The rise of Chinese Initiatives in the International Political Economy and Implications for Developing Countries”, *Perceptions, Journal of International Affairs*,21,2, s.29-56

Zhang, F, (2010)“The Tianxia System: World Order in a Chinese Utopia” *China Heritage Quarterly*, 21.

THE INTERNATIONAL POLITICAL ECONOMY OF CHINA'S BELT AND ROAD INITIATIVE

Extended Abstract

Aim: This paper will address China's 'Belt and Road Initiative' based on economic foundations within the global system and the transformation created by the 'Asian Infrastructure Investment Bank', which constitutes the economic pillar of this project, on the parameters of political power. In this context, within the scope of KYG, China's increasing investment strategies, finance agreements and infrastructure agreements in other countries will be examined, and the transformation that these projects will create on the global structure will be discussed. Within the scope of the study, the main factors underlying China's KYG project, the reflections of the geoeconomic leg of the project on the geopolitical field and the answers to the emerging arguments that it facilitates the transition of power in the international system will be sought.

Today, China is building alternative institutional structures in order to manipulate its global advantage, similar to the order established by international organizations, which are the building blocks of globalization, under the umbrella of Bretton Woods in the USA, in accordance with their own interests. Especially, the 2008 economic crisis after the recent recession in western economies to turn itself into an opportunity for the country of China became more involved in the global economy by implementing economic prescriptions and packages. China's multi-faceted increasing economic initiatives have led to the reconstruction of a multi-center economic order. Currently, the new alternative formations that have emerged within the global system are also changing the direction of the policies and strategies adopted by the states within the system.

The "Belt and Road Project", (BRI) which includes more than half of the world's population, includes various subjects such as transportation, finance, infrastructural initiatives and trade, making the states on different continents interconnected and dependent. China's BRI requires that win-win cooperation aimed at increasing mutual understanding and trust be addressed again within the framework of the value-interest dilemma, which puts win-win cooperation at the forefront. In this context, this paper will try to answer to questions, "Will this project lead to any break in the system hierarchy of the KYG, which was built under the leadership of China?" One of the arguments that has come to the fore in the literature review is that China's economic rise in the current world order will have an impact on the relative power of the United States. What is more, with BRI, an example of an economically based initiative, China indirectly aims to transform the system in accordance with its own interests. This project, which may lead to power transition within the international system, is also a containment strategy.

Method(s): While revealing the most important contribution that the study will provide to the literature, qualitative research techniques will be used. Within the scope of this study, a methodological research will be conducted and comparative analysis techniques will be used in the light of historical data. The "power transition theory", which is developed by Organski, constitutes the main theory of the research of the research article.

Findings: China's ability to export its own production surplus to other countries within the scope of regional projects and the ability of other countries to overcome infrastructure deficiencies in this context is an example of a profit-based initiative for both parties. With the BRI and the (AIIB), China has sought to become a partner in the hegemon order both regionally and globally, integrates the regional countries and the country's economy with the supportive institutions it has built and strengthens mutual investment, infrastructure, trade and cultural relations. BRI is also main soft power tool of China's foreign policy. The Chinese government aims to increase the infrastructure connection between countries, increase economic interaction, expand the trade network by connecting the continents of Europe, Asia and Africa, especially by land and sea. The fact that China is seeking to become a partner in the hegemonic order in both regional and global

terms with the BRI reveals the transformation of power within the system, while also emphasizing the importance of economic power over political power parameters. In this content, the transformative role of economic power on the parameters of political power has become more prominent in China's increasing regional initiatives.

Conclusion: The most important conclusion reached in this study is that although BRI is reflected as an example of an economically based initiative from the alternative initiative examples put forward by China, which is striving to change the current international order, it can have an impact on political processes and lead to a transformation on global power parameters. China's potential to become the dominant power in the long term will become more obvious with the future of the BRI project. It is assumed that China's multi-faceted corporate projects, which include other regions besides the Asian region, aim at a significant change not only through the regional power balances, but also in the direction of changing the global power balances. China maintains the property of being the country with the most advantageous position on the way to becoming the new superpower of the world, this project, which will transition to Asia. In the face of the growing dilemma of whether the initiative will turn into a globalization with a Chinese character or into a major debt crisis, discourses that China's power over the countries of the region continues to increase and is attempting to build an alternative model are coming to the fore.
